

Fekete György

Az Élet kihívás – fogadd el!

■ Meghívottnak lenni jó. Jó, mert a figyelem és a szeretet jele, általa tudjuk, hogy fontosak vagyunk és hiányzunk. Születésnapok, névnapok, baráti találkozók, rokonai összejövetelek, szakmai beszélgetések, művészeti események adják leggyakrabban rá az alkalmat, melyeken rokonlelkek fürödhetnek meg egymás tekintetében és szerezhetnek tudomást mindarról, ami az elmúlt időkből történt és fontos volt a kisebb-nagyobb közösségek tagjai számára.

Ha csupán hívással, meghívással volnának változatosabbá téve mindennapjaink, nem állnánk nagy probléma előtt. Csak eleget kellene tenni azoknak, amelyek kedvünkre vannak, csábítóak, szórakoztatóak, megtisztelők, vagy ismeretlenül is ígéretesnek tűnnek. Betábláznánk velük határidőnaplónk üres időit, s a szabadon maradt rubrikák kitöltésére magunk küldenénk ki meghívókat azoknak, akik szívünkhöz közel állnak. Vagy figyelmes viszonzásul. Ez még akkor is így van, ha a hívások összevetésekre, megfontolásokra, előfeltételezésekre készítenek néhány bennünket.

A hívásokra azontúl lehet nemmel is válaszolni, korábbi elígérvételekre hivatkozni, finoman ki is lehet térni előlük, sőt udvariatlanul tudomást sem venni róluk. A hívás magánügy, elfogadása vagy visszautasítása szuverén döntés. Egyik változat sem szokta alapjaiban megrendíteni az életünket. A meghívás személytől személyre szól, pontosan címzik, az alkalom tárgyáról és idejéről tájékoztat, és sikerét a többi meghívott emberi lényre, ismert volta, szakmai szintje lényegében garantálja. Vagyis nagymértékben kockázatmentes.

A kihívás célja, belső természete egészen más. Ötlejét nem a pillanat adja, nem ünnepi természetű, ritkán van címmel és dátummal megszemélyesített feladója, és kiszámítható rendszerességgel nem bír. Rapszodikus, mint az időjárás. Halvány köd fed, és nekünk kell kifürkészni arcát, és előcsalogatni vonásait. Mielőtt konkrétan megismernénk, makacsul befészkel magát a tudatunkba, tar-

tós megszállásra rendezkedik be, kételkedő kérdéseinkre visszakérdez, éhséget nem csillapít, pihenést alig enged.

Miért lenne másképpen? Hiszen a kihívás egyben alig elutasítható behívás is. Kicsalogat bennünket a megszkottból, és beinvital, könyörög, parancsol a termékeny ismeretlenbe. A kihívás olyan, mint amikor a motor fordulatszáma hirtelen megnövekszik, vagy úgy ébredünk egy álomból, hogy kinyitott kaput érzünk szűkös kertünkben, amin azonnal át kell szaladnunk. S amíg a hívás nekünk szokott szólni, a kihívás a feltételezett vagy ismert, de próbára még nem tett képességeinknek. Ilyenkor fordulnak komolyra a dolgok. Az álmos, a kényelmes, az óvatoskodó, a felkészületlen ilyenkor elszalad saját maga elől. Elbújik a kifogások, a mentegetődzések mögé, gesztikulál, sunyít, és jól beidegzett rutinjára hivatkozik, a megszokás előnyeire, a biztos kevése.

Mivel a kihívás megkülönböztetés, valójában átvételi elismervényre igényt nem tartó előleg, ezért legalább kétféle alakban jelentkezik.

Lehet cápatermészetű. Lomhán úszik strandközélen, álcázó halrajok között, s éberem figyelni lehetséges áldozatát. Az alkalmas pillanatban onnan nyilall bele a kiszemelt nyakszirtjébe. Ez a kihívás provokáció, hiúságunkra, pénzéhségünkre, fondorlatos észjárásunkra épít, s rendszerint a kihívó kockázatának fedezésre szolgál. A cápa a tenger feletti uralom megosztását ígéri, de beáldoz bennünket. A gyilkos számára az áldozat léte a legnagyobb kihívás. Kalkuttai Teréz bizonyára cápákkal is találkozott. Ezekre a kihívásokra azonban nem felelt, mert szívében egy másfajta kihívás kopogtatott bebocsátásért.

Mert a kihívás angyaltermesztű is lehet. Szárnyas alakja ott leng, ott susog fölöttünk, ő is alkalmas órára vár, hogy felfedezzen bennünket, bizalmat szavazhasson, választásra nógasson, sokkal többre tartson, mint eddig, és feladatot kínáljon az isteni műben való tevékeny részvételre. Így a valódi kihívások legjobbik énünkre építenek, szelíd parancsok, nagy a biztonságuk, és méltóak a

tehetségünkhöz. A kihívás ahhoz a lépcsőhöz hasonlatos, melynek fokain át nagy magasságokba is eljuthatunk, amiről tanulásunk, igyekezetünk korábbi szakaszaiban talán álmodozni sem mertünk. Igazi bátorságpróba.

Próba? Bizony az a javából. Próbák nélkül nincs is siker. Képességeink kontrollja a próba, lendületünk mércéje. Előlegféle. Kihívás, próba és becsületes, meggondolt igentelő válasz nélkül olyan marad az élet, mintha az eleséstől való félelemtől soha nem engednék el gyereünk kezét, és a kamaszkorig hosszabbítanánk meg a tipegés abszurdumát. Tudnunk kell ugyanakkor, hogy a kihívás elfogadása nem azt jelenti, hogy a tudott dolgokat gépiesen szolgálatba állítjuk, hanem tudások után is iramodunk, és vállaljuk a még csak sejthetőbe való keserves-gyönyörűséges elmerüléseket. A megfelelésnek ez az ára, s a megszerzett szellemi, lelki többletnek egyben jutalma is.

A méltó kihívás elfogadása, az ismeretlen meghódításának szépséges izgalma, az a felismerés, hogy a világra hozott új valóság, mű, jött, épülés bármikor képes felülmúlni az eddig ismerteket, ez rendkívüli találkozás a Kegyelemmel. Az ismerősnek a lehetséggel, vagy az ismeretlennel való találkozása ugyanis olyan létvariációkat képes világra szülni, ami a mi fantáziánkat meghaladhatja. Ez a felemelő érzés hathatja át – mióta ember az ember – a sokgyermekes anyákat, apákat, nagyszerű művészeket, papokat, tudósokat, az alázatos szívórvost, szociális munkást, honvédő katonát, remek sportolót, bátran pályát módosítani képes középkorú tisztviselőt, gazdálkodót, tanárt, kereskedőt.

Különös ez a magyar nyelv. Néha, mint ezúttal, olvashatóan is képes meggyőződéseket erősíteni. A kihívás, mint összetett szó, két elemére bontva így hangzik: ki hív? Az erre adott válasz a döntő. Ezután jöhet csak az elhatározás és az indokolás. Mert az igazi kihívás onnan jön, bármilyen természetű is legyen az, ahonnan a velünk való „gazdálkodást” szervezik. Elhívást jelent, Onnan a Magasból. Kicsalogat szűkös érzékszárkám csendjéből, megszürcült önmagamból, szerződést kínál, és védelmet nyújt.

Fogadd el, fejeződik be a felszólító mondat. Legyél több, mint magadban lehetnél. Szorozd fel erőidet, lépj le a szürke semmi pereméről, és vágj neki az Új útnak. Ami folytatása ugyan a réginek, de tágabb, biztosabb, és a célban ér véget. A Célban.

Ha alanya lettél ennek a megkülönböztető kihívásnak, és erős elhatározással ráfeleltél, igent mondtál, ez a viselkedés semmitől nem lesz olyan távol, mint a kihívó magatartástól. A gögtől, a provokációtól, a nagyzolástól, pózolástól, de még az álságos ajánlkozástól sem. Nem fogsz magad ellen kicsinyes irigységet, szakmai féltékenységet,

indokolatlan haragot kihívni. Az igazi megfelelés szintet támadhatatlanná teszi az embert, mert részévé avatja nagy ügyeknek, nemes gondolatoknak. Megerősíti azokat a barátságokat, amelyek többek a pusztá ismeretségeknél, hiteket, közösségeket, szövetségeket fűz szorosabban egymáshoz, és bátorítást ad azoknak, akikben még félelem bujkál, ha értelmes kihívások jeleivel találkoznak.

Egyet nem érdemes. Kihívni a sorsot magunk ellen. Sem szenvedélyekkel, kórossá vált életigenléssel, önpusztítással, értelmes, ám sokszor kikerülhetetlen áldozat helyett esztelen kockázatokkal, sem feltűnési viselkedésséggel. Ne legyünk kihívó fél. Az élet nem ring, ami körül ezrek várják a kiütött vesztes vonaglásait, és csak a győzelem a fontos. A győzelemnél magasabb szint a minőség és az eredmény. A szobrász nem győz: alkot. A bíró nem győz: igazságot tesz. A lelkész nem győz: megtérít. Az édesanyád sem győzött, amikor felnevelt, csak állta a kihívás gyönyörűséges próbáját. Csak.